

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtek v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 13.

V Ljubljani, 9. maja 1895.

Letnik I.

Uradne oči.

Težak je posel obrtnega nadzornika. Vsem mu ni mogoče ugoditi, zameriti se pa lahko. Delovanje mu je omejeno in oblast tudi. Poleg tega mora pa iz jako umljivih vzrokov jako z mehka tipati podjetnike. Če se namreč zameri delavcem, se mu nič ne more zgoditi, gospodje tvorničarji in delničarji imajo pa v rokah časopisje in velik del javnih zastopov in s tem tudi vpliv pri vladi. Da tudi najboljši obrtni nadzornik ne more tako nastopati, kakor bi rad, je samo po sebi umevno. L. 1890. je bil meseca maja v liberskem okraju na Češkem J. Malek za obrtnega nadzornika. Bil je mož čistega značaja, marljivo in blagonosno delaven, držeč se vedno pravičnosti. Podjetniki so ga tožili vladi, da hujska delavce proti njim in v svoji tožbi so celo zahtevali, naj vlada odpravi nekaj katoliških praznikov. Še tistega leta je bil prestavljen Malek v Olomuc na Moravo. — Trda je torej naloga obrtnega nadzornika. Marsikaj, kar vidi s svojimi navadnimi očmi, mora zakriti svojim uradnim očem, sicer se mu slaba godi. Za vse Kranjsko in za precejšen, mej drugim ves slovenski del Štajerskega opravlja službo obrtnega nadzornika dr. Val. Pogačnik s še jednim uradnikom s sedežem v Gradcu. Ker so v njegovem okraju večinoma slovenski delavci, zato podaje tu Glasnik glavnejše podatke iz njegovega poročila za preteklo leto 1894.

Ogledal si je 254 podjetij; med njimi nekatere po večkrat. V njih je bilo 14.192 delavcev in 6496 delavk. Uradnih spisov in poročil je prejel 1009, največ od oktobra do decembra. V poročilu priznava sam, da je v podjetjih mnogo stvari, katerih nadzorstvo ne more izvedeti, n. pr. nepravilnosti in krivice pri plači, predolgo delo, časih tudi ponočno delo, i. t. d. Pravi tudi, da je delavcem vedno rad postregel.

1. Skrb za telesno varnost. Poročilo pravi, da se po mnogih tvornicah premalo skrbi za varnost. Tako so n. pr. nezavarovani mnogi kotli, turbine, parni stroji, jermena, gibalna kolesa, statve, žage, stroji za oblanje itd. Najslabše je v tem obziru za delavce v kamenolomih in za stavbne delavce. Za njihovo varstvo se nobeden ne briga.

2. Otroci in ženske. Kaže se, da povsod skušajo vpeljati žensko delo, ker je ceneje. Samo v kamenolomih ni delavk, drugod pa povsod. Po papirnicah jih je uže polovica. V preiskanih podjetjih jih je bilo dečkov pod 16. letom — 476 in deklic 191. Dečki so se rabili v železarskih tvornicah tudi za zelo težka dela n. pr. da so vlekli železo in žico. Ženskam se marsikje tudi nakladajo pretežka dela. Nadzornik je opazil slučaje, da se je ženskam nalagalo po 50 kg, da so jih nosile v gorenja nadstropja, ali morale dvigovati in skladati. V neki papirnici se rabijo ženske tudi za ponočno delo.

3. Čas. Po več podjetjih delajo predolgo. Neki ključavničar je delal samo z vajenci. Spravljaj jih je že ob treh ali štirih na noge in morali so mu delati do devetih ali celo do desetih. Marsikje je čas neugodno razdeljen. Tako pripoveduje poročilo n. pr. o neki predilnici, kjer delajo po noči in po dnevi in sicer tako, da se nikedar ne vrste.

4. Nedeljski počitek. Ta se zelo mnogokrat prestopa, vzlasti pri manjših obrtih. Ključavničarji, mizarji, krojači in peki slabo drže ta počitek. Neki ključavničarski vajenec se je pritožil, da mora vse nedelje delati. Mojster ga je zato odpodil in vse prošnje, naj bi ga zopet vsprejel, niso nič pomagale.

5. Plača. Plača po kosu ali akordna plača je zelo razširjena in še vedno bolj jo skušajo razširiti. Za delavce je to zelo škodljivo. V prošlem letu se je zgodilo pet nezgod vzlasti zavoljo nizke akordne plače. Ubogi delavci se morajo na vso moč truditi, da si prislužijo za življenje in pri tem ne morejo tako paziti na svojo varnost. (Te tožbe se slišijo tudi od tvornice kranjske obrtne družbe na Savi, kjer se vsako leto pripeti več nesreč. Op. vred.) Pri železarskem obrtu je navadno precej visoka akordna plača, toda dalavcu je treba veliko truda in vsled tega boljše hrane, da si ohrani svoje vedno napete moči. Akordna plača je tudi zato škodljiva, ker včasih delavec brez svoje krivde nima nobenega zaslužka. Zavoljo kakega nereda v tvornici, pri strojih i. t. d. mu ne gre delo izpod rok in zaslužka ni skorej nič. V predilnicah n. pr. ne dobé predilci in tkalci časih nič preje svoje vrste, ali dobivajo preslabo, ali presuho, da se rada trga, in pri naj-

večjem trudu spravijo svoj zaslužek komaj na par grošev na dan, ali pa še ne. (Mi vemo slučaje, ko je delavka iz predilnice koncem tedna prinesla zaslužka 50 kr. domov. Op. vred.) Tiste mesece, ko imajo delo, se morajo strahovito siliti in gnati, da si kaj prihranijo za slabe čase. Če je pa še sicer akordna plača slaba, jim se to ni mogoče. Kadar je vse v redu, zaslužijo toliko, da se preživé; nekaj mesecev v letu je pa vedno suhih in lačnih. Tudi delavcem v steklarnah se tako godi. Glede plače nadzornik pri nadziranju nič ne izvê; odvisno je od srečnih slučajev, da se tudi o tem pouči. krivično je, da se včasih plača zniža, ne da bi se prej napovedalo, ali da podjetnik utrga del plače zato, da iz teh zadržanih svot ob času potrebe daje delavcu tako imenovane predplače; dogaja se večkrat, da podjetnik utrga pri plači zato, da plača branjevce, krojače, gostilničarje in trgovce, katerim je dotični delavec dolžan. To je popolnoma proti pravici. Časih so podjetniki tako zvití, da postavijo tako določbo v delavski red. Glede kaznij se tudi godi delavcem mnogo krivic. Po zakonu bi morale pripadati kazni bolniški blagajni. Nekatera podjetja se pa jako zvito ognejo ti določbi. Jedna tvornica ima n. pr. v delavskem redu to-le pravilo: Če znaša kazen 1½ dnevni zaslužek kaznovanega delavca, pripade bolniški blagajni. — Če je manjši, kar je največkrat, jo podjetnik seveda sam spravi. — Neka druga tvornica ima določbo, da naj se denar iz kaznij vporablja za darila (premije) najboljšim delavcem. Res modro! Kedo jo pri tem nadzira? Komu koristijo te premije, ni lahko zgrešiti.

6. Delavske knjižice. Zapisniki. Delavski red. Veliko nereda je pri delavskih knjižicah. Delavci mnogokrat ne dobé od podjetnikov o pravem času delavskih knjižic; včasih jim jih nočejo dati iz raznih ničnih uzrokov. Ubogi delavec čaka na svojo knjižico brez dela in pri tem izgubi mnogo časa. Zapisniki delavcev niso povsod vrejeni. Nadzornik je dobil tri tvornice, kjer celo zapisnikov sploh niso imeli.

Delavski red je po nekterih tvornicah zelo prekanjeno sestavljen. Tako so n. pr. skušali v lani nekteri spraviti te-le določbe vanj: 1. Samo neko gotovo število delavcev sme odpovedati delo, nikakor ne vsi; 2. skupno ne smejo delavci nikedar odpovedati ali sploh kake stvari izvršiti, marveč samo vsak zase. 3. Delavski čas se sme podaljšati, če bo treba, ne da bi se spremenil red.

7. Odpoved. Največ delavskih pritožb (¼ vseh), je prejel obrtni nadzornik zato, ker se delavcem ni odpovedalo delo, marveč so te kar na vrat na nos odpustili. Vzroki so bili često zelo malenkostni. V neki steklarni je n. pr. vodja zato odpodil delavce, ker so se ravno smijali, ko je šel mimo njih. To je pravica!

8. Vajenci. Tem se v mnogih obzirih slabo godi. Večkrat jim dajó gospodarji zelo slabe luknje za spavnice, rabijo jih za druge stvari, pretepajo jih i. t. d. Večernih in nedeljskih šol je zelo malo. Zadruga v tem obziru mnogo premalo storé, dasi je jedna njihovih glavnih dolžnostij skrb za vajence in njihovo versko-nravno vzgojo.

9. Stavke. L. 1849 so bile tri stavke: v neki steklarni, tvornici za usnje in pivovarni. Podjetniki so nekoliko odjenjali delavcem in tako so se stavke kmalu končale.

To so ob kratkem podatki in opazovanja uradnih očíj. Delavci bi jih lahko še mnogo izpopolnili. Toda že ti nam pričajo, da nam še mnogo manjka do krščanske družabne preosnove in, da nas čaka še mnogo bojev za naše pravice. Bog daj, da bi imeli vsi smisel za te boje in da bi izprevideli, kako nujno nam je treba organizacije in kako važno je, da vsi brez razločka izpolnujemo načelo: Skupaj držimo!

Naša organizacija.

Iz Zagorja. Dné 26. aprila smo pokopali moža prave stare slovenske korenine Matevža Firm-a. Da je bil rajni Firm res možak poštenjak, le omenim, da so ga naš cesar sami obdarili in odlikovali z zaslužnim križcem zaradi njegove zvestobe, pridnosti in vstrajnosti pri premogokopih, kjer se je trudil 41 let. Bil je starosta tukajšnjih premogarjev; in kot pravi naš starosta se je tudi vedno obnašal. Bil je mož skromen, ponizen in odkritosrčen. Odkritosrčnost svojo je kazal posebno gledé verskega prepričanja z besedo in dejanjem.

Vprašan od nekoga: »Oče, kako da ste tako trdni in čvrsti v 84. letu svoje starosti?« odgovori: »Vidijo gospod, v mladih letih sem jedel ovsen kruh, delal sem vedno pridno, varoval sem se slabih ljudij, starise in predstojnike sem vselej ubogal, jim zvesto služil. Zato mi je Bog dal dolgo življenje in zdravje in zadovoljnost; vse to želim vsakemu človeku, posebno pa še premogarjem, da bi le vsi v mladih letih tako ravnali in živeli, potem bodo bolj zadovoljni in srečni, kakor so sedaj.« Starček je popolno spoznal, kakšna sapa vleče. Obsojal je vedno sedanje postopanje nekaterih neizkušencev, ki so začeli zalibog, zapeljani od nekaterih plačanih socijalno-demokratskih agitatorjev, za nos voditi sami sebe in druge, kar jim ne bo teknilo ne v gmotnem, ne v duševnem oziru. Bil je rojen 16. septembra 1811, umrl 24. aprila 1895. N. v m. p.

G. urednik, vi gotovo dobro veste, ali je to dobro ali slabo, da pri nas nekateri tako imenovani socijal-demokrati časopis »Delavec« tako skrivajo, da svojim domačim ostro prepovedujejo komu ga posoditi. Pred letom, tako pravijo ljudje, so ga brali očitno med sosedi in znanci, sedaj pa le bolj na skrivnem. In zakaj to? Jaz mislim, da zato, ker spoznajo, da ni pošten. Mi se popolno nič ne sramujemo »Glasnik« brati vpričo vsakega, kadar koli si bodi; a »Delavec« si pa ne upa na dan, ker imajo njegovi bralci boljšo vest, kakor njegovi uredniki in razširjevalci. Gospod urednik, nekaj Vas prosim, da bi ob priliki nekoliko povedali, kako socijal-demokrati delujejo z vsemi močmi zoper vero in cerkev? To pa zaradi tega, ker naši socijal-demokrati vedno trdijo, da nasproti veri in cerkvi ne marajo popolno ničesa storiti, da tacih

hudobnežev ne marajo podpirati, in če bi jih plačani agitatorji kaj takega učili, raje precej odstopijo od njih. Vi boste to gotovo dobro zapisali, ker ste bolj učeni, kakor jaz priprost delavec. Če mi dovolite, bodem prihodnjic še kaj zapisal.

Iz Griž pri Žalcu. Dne 3. maja ob 1/3. uri popoldne sklicali so socialni demokratje javen shod v Grižah v gostilni nekega Rupnika. Glavni agitator bil je Mihael Čobal, delavec iz Kečlaha. Nam krščanskim socialistom sicer niso vabil poslali, toda povabili smo se sami. Iz Žalca in Gotovelj nas je slo okoli 150 mož v Griže poslušat, kaj nam bodo novega povedali. Ko pridemo v gostilno, najdemo tam — dva socialna demokrata, zgoraj imenovanega Čobala in nekega kmeta iz Griž. Vedno je prihajalo več ljudi; zbralo se jih je skupaj okoli 400. Točno ob 1/3. uri se pripelje vladni zastopnik iz Celja. Željno smo pričakovali, kdaj se bo otvorilo zborovanje; g. Miha Čobal je letal vsakih pet minut na cesto gledat, če mu prihaja pomoč iz Žalca, če prihajajo najeti govorniki iz Celja in Ljubljane, toda njegov up je šel po vodi. Čakali smo tri četrt ure — govornikov ni — in Čobal se oglasi ter reče: »Častiti shod! Ker govorniki niso prisli, danes zborovanja ni; jaz sam ne morem govoriti.« Te besede so pa tako razkačile navzoče, da so mu začeli naštevati njegove grehe, — Čobal pa se je zmuznil pri stranskih vratih na prosto. Toda zunaj ga zopet obstopijo in mu polagajo na srce, naj nikar več ne pride ljudi hujskat, kajti v Grižah so pošteni in verni ljudje, kateri ne potrebujejo naukov od socialnih demokratov, za to imajo svoje duhovnike. Jezen kakor kušar in rudeč kakor rak je vendar mirno in potrpežljivo moral požirati grenke besede. Med tem časom so zapeli pevci slov. katoliškega dolavskega društva »Delavsko desem«, zaklicali vrlim možem in fantom iz Griž trikratni »Živio« in na to odšli. Med potom smo zvedeli, da si najeti govorniki in drugi socialni demokrati — tudi »Riesenknabu« je ušlo srce v hlače — niso upali delj ko do savinskega mosta; tam so zvedeli, da v Grižah danes ni varno, ker je navzočih preveč krščanskih socialistov in menéč in fuga salus — v begu je rešitev — so se obrnili in pustili Miho Čobala na cedilu. Nam tudi prav. Če si ne upate več med ljudi, je to najboljši dokaz, da je vse laž, kar govorite. Le ostane lepo doma; za pečjo ste najbolj varni. Žalskim socialistom pa, posebno tapetniku Kajncu svetujemo, naj bo drugokrat bolj previden v besedah, sicer jo bode tudi on skupil.

Iz Žalca. (Odgovor na dopis »Iz Žalca« v zadnji številki »Delavca«.) Nisi še, dragi mi »Glasnik!«, imel v svojih predalih dopisa izpod mojega peresa; ali prvi pot potisnili so mi pero v roko vže dobro znani nasprotniki krščansko-socialnega gibanja v Žalci. Dovolite mi toraj g. urednik mali prostor v cenj. listu.

Torej, visoko leteči — pardon — misleči, hočem reči visoko učeni »Delavčev« dopisnik! vedeževanje pa le opustite; tokrat se Vam vže ni posrečilo. Če mene v »Delavcu« omenjenega dopisa le sumničite, je to v ravno tisti zapovedi (saj ste menda tudi kedaj krščanski nauk obiskovali?) prepovedano, kakor hinavščina in obrekovanje, kte-

rega mene krivo dolžite. Vaše psovke vse na Vas nazaj letijo. Vedež toraj niste, ker niste pravega dopisnika pogodili.

Popolnoma neopravičeno mi oponašate tudi moj zaslužek kot orgljavca rekši: »Čegar kruh je, tistega pesem poje.« To je pač sodba z Vašega social-demokratskega stališča, kateri ne poznajo višjega, zametujejo vero in narod; njih bog in vse je le polna skleda in — sit trebuh. Le spomnite se govorov gg. Hribarja in Antloga na shodu v Grižah! Sicer pa Vas moram opomniti, če še res ne veste, da organiste sploh farani plačujejo, kjer ni za to posebnih ustanov in to je tudi samoumevno, ker gospodje duhovniki pač lahko tudi brez njih božjo službo opravljajo in nedavno smo ravno v naši fari bili skoro pol leta brez orgljavca. In organistje tudi čutimo socialne težnje. Le poizvedujte, če Vas zanima, kateri je za svoj trud zadostno plačan.

Velika budalost se mi zdi, kar dalje zaradi nosa pišete in le za svojega se primite, ker mora v Vaši »rudečej straži« vladati pač grozen smrad, ker slutite, da imam jaz dober nos, da bi Vas lahko imenoma ovadil.

Kar pa proti našemu »slov. kat. delavskemu društvu« in njega vrlemu, za vse dobro vnetemu predsedniku pišete, bode pač več logike, da se drugič na svoj umazani jezik ugriznete, ter si kako drugače čas kratite. Ni truda vredno Vam odgovarjati, le rečem Vam: »Zasledujte in potem sodite!« In če se Vaša stranka za naše društvo ne briga, zakaj neki ste se našega zborovanja v Grižah tako polnoštevilno vdeležili? Zakaj tako za »Glasnikom« stičete, če je kakšen dopis iz Žalca? Nas vse to, kakor sem rekel, veseli in Vam ne branimo.

Da imajo sv. oče papež denar pri judu Rotšildu naložen, je vže zopet prav debela laž iz Vaše — »skrinjice. — Ne čenčajte, če nimate dokazov! Čudno se mi zdi, da Vas ravno cerkveno premoženje tako v oči bode, med-tem ko o gorostasnem imetju Vaših ljubljencev, voditeljev židov niti ne črhnete. Zgledujete se menda nad framasonskimi Italijani, ki so vse cerkveno premoženje lopovsko ugrabili; vkljub temu pa imajo sedaj milijarde dolgov, občno revščino in prazne blagajnice. Tako Vas bode speljala tudi socialna demokracija, ki je najbližnja sestra framasonstvu. —

Krčmarju g. Pergerju, kterege je baje »Glasnik« v dopisu iz Žalca krenil, pa čestitam, da ima vedno tako duhovite goste in ima prav, da se v prid drugim krčmarjem našim društvenikom posebno nam, robotim Gotovljanom več tako ne prilizuje!

K zmagi prapor naš se vije,
V varstvu matere Marije! —
Trdno stojmo kakor hrast,
Delu pojmo slavo, čast!

Tone Goršek,
orgljavec.

Politika po svetu.

Cesar v Ljubljani. Prvi, ki se je spomnil z obilnim darilom po potresu ponesrečene Ljubljane in okolice, je bil naš presvitli cesar, ki je poslal 15.000 gld., da so se razdelili med reveže. A njegovo dobro srce je

hotelo še več. Zadnji torek ob 3. popoldne je prišel sam, da si ogleda poškodovano mesto. Ljubezljivost mu je sijala iz očíj, ko se je razgovarjal s posamezniki: s škofom, dež. predsednikom i. dr. o nesreči, sočutje se mu je bralo z obraza, ko je pregledaval šotore, barake, nunsko cerkev, podprte razpokane hiše. Že njegov prihod je potolažil obupna srca, tem bolj pa njegove besede. Dejal je, da po poročilih ni pričakoval takega razdejanja in zagotovil, da se mora mestu in okolici najizdatneje pomagati. Ostati bi bil imel do 6., toda podaljšal je svoj postanek za poldrugo uro; še-le o polu osmih se je odpeljal naprej v Pulo. — Ljubezen in udanost, ki sta nas dozdaj družili z njim, nas vežeta odslej še tesneje, ko smo videli zopet nov, veličastno tolažljiv dokaz njegovega očetno milega srca!

Volivna pravica. Polževa pot volivne preosnove po kateri hodi naš državni zbor, obeta še večjo počasnost celi stvari. Dne 30. aprila je sklicala vlada širji volivni odsek, da izvoli namesto odstopivšega konservativca barona Dipaulija novega člana skrivnostnemu pododseku. Izmed 36 članov jih je prišlo 22; glasovalo jih je 17 in še med temi jih je oddalo samo 15 svoje glasove bukovinskemu poslancu Lupulu. Ker je treba za izvolitev nadpolovične večine, niso mogli nobenega izvoliti. Konservativni klub se je torej popolnoma postavil na Dipaulijevo stran. Če se že o osebi za v pododsek ne morejo koalirane stranke zjediniti, kaj bo šele z zakonom samim. Lim, ki je dozdaj še malo držal koalicijo, polagoma odstopa.

Volitve za državni zbor so se vršile v 3. okraju dunajskega mesta dne 7. t. m. Stala sta si nasproti krščansko-socijalni Štajner in liberalni Lenc. Ta mož je imel zadnji čas vsak večer po več različnih shodov, kjer je ponujal sebe in svoje liberalstvo. Toda slabo se mu je godilo. Z ogromno večino (dobil je 3634 glasov) je bil izvoljen krščanski socijalist.

Na Ogerskem se je lepo pokazala svoboda pri volitvi državnega poslanca v Nitri. Vladni kandidat je bil Janič, katoliške ljudske stranke pa grof Jan. Ziči. Ljudska stranka je imela gotovih 1279 volivcev, ki so morali celo noč čakati zunaj mesta in 400 izmed njih jill sploh niso pripustili k volitvi. Tako je dobil Ziči 847, Janič pa 923 glasov. Krivičnost in lažljivost še drži vladno stranko po koncu. To je izpričal sam ministerski predsednik baron Banfi. Pred 14 dnevi je namreč obiskal ostrogonskega kardinala Vasarija in velikovradinskega kardinala Šlavha — papežev poslanik mil. Aljardi. To ni bilo všeč kalvincu Banfiju in zato je v ogerski zbornici se hudoyal, kaj se hodi zastopnik tujega vladarja (papež je potem takem, tuj vladar katoličanom!!) mesat v notranje ogerske zadeve in je rekel, da sta se z ministrom zunanjih stvari Kalnokijem zgovorila, da bo ta pri sv. Očetu se pritožil zavoljo tega. Laž ima pa kratke noge in minister Kalnoki je brž po časopisih popravil, da to ni resnično. Banfi je sicer ostal na lazi, vendar je pa še za Mažarje dober.

Na Grškem je pri volitvah popolnoma propadla stranka bivšega ministra Trikupisa. Ne on in ne njegovi

ministri niso več izvoljeni. Zmagala je Delianisova stranka z ogromno večino. Ubogi Grški, kjer se je javno govorilo o nekaterih poslancih, da so načelniki roparskih čet in kjer je javna goljufija na dnevnem redu, se bo tudi pod novim ministerstvom težko bolje godilo.

V Petrogradu na Ruskem je imelo nedavno zgodovinsko društvo sejo, pri kateri je govoril vrhovni sinodni načelnik Pobedonoscev o ruskih carjih sedanjega stoletja. Najbolj je pohvalil Aleksandra III., češ da ni pustil liberalizmu iz zapada vriniti se v Rusijo. Držal se je samodrštva in pobijal je sanjarsko svobodo in jezikovno zmes. — Če je s temi besedami izraženo prepričanje sedanjega carja, potem ruska država še nikakor ne bo dobila ustave.

Razvedrilo.

Mati.

(Po resnični dogodbi.)

I.

»Kako mi je brz minulo teh osem let, mati,« dejal je dijak Jožef Kralj materi, sprehajaje se neko nedeljo popoldne z materjo po vinogradu. Šla sta namreč pogledat, kako bogato da je obrodila trta.

»Meni pa niso minula ta leta tako hitro,« dejala je mati. »Osem let je že nekaj, in posebno zame so bila huda. Za tvojo solo je bilo treba denarja, včasih pa ga ni bilo kje vzeti, Dvakrat sem morala prodati kravo, ker me je za denar pritisnilo. Žal mi pa ni za denar, da si le latinske šole izdelal. Večino smo že prestali, kar bo še truda, tega se pa le veselim. Sicer je pa to moralo biti, ker smo želeli, da bi bil ti kedaj 'gospod'.«

»Rad verjamem, mati, da vas je moja sola stala veliko truda. Hvaležen vam bom zato celo življenje, kar bom le mogel; nikoli ne bom pozabil, kaj ste vi zame storili.«

»Tega se ne zahtevam ne, da bi mi kaj povračeval. Kar so mi tvoj ranjki oče zapustili, imam dosti do smrti, in mislim, da bom lahko zapustila še tebi. Več ne želim, kot to, da bi bil ti srečen in zadovoljen, najbolj pa to, da bi postal kdaj duhoven.«

»Verujte mi, mati, da vam bom zmiraj le v veselje, kolikor bom le mogel. Nalašč in z namenom vas ne bom žalil nikoli.«

»Verujem, Jožef, saj si bil zmiraj dober. Kako se še-le veselim, da te bom kedaj videla pri altarju. Le škoda, da so oče tako zgodaj umrli. Kako bi bili veseli!«

»Mati ne bodite hudi; saj jedenkrat mora biti, jedenkrat vam moram povedati; in čim prej vam povem, tem bolje je.«

»Kaj pa je, Jožef? Le kar povej.«

»Mati, jaz ne morem postati duhovnik.«

»Ne? Ne moreš? Ali pa le nočeš?«

»Rad bi že bil, že zato, da bi vam ustregel. Pa res ne morem.«

»Zakaj bi ne mogel. Če le hočeš!«

»Res ne morem, res. Zakaj, ko bi le mogel, rad bi vam ustregel.«

»Kaj pa te toraj ovira, da si se najedenkrat začel tako vstavljati, ko si vendar prej vedno pravil, da bi bil rad duhovnik. Še lanske počitnice si vedno to obetal, letos pa si kar ves drugi.«

»Da, lani sem res še mislil, da bom duhovnik, letos pa več ne morem.«

»Pa mi vsaj povej, zakaj.«

»Mati, poglejte, kakošna opravila ima duhovnik v šoli, na prižnici, v spovednici in pri mrliču. Vzvišenejšega poklica ni, kakor je duhovski; toda, mati, za ta opravila je treba vere; če vere ni, je vse to prazno in mrtvo.«

»Res je, duhovski stan je najboljši; prav zato sem te namenila zanj, in zato te je doslej ta stan veselil.«

»Da, in še zdaj mi je duhovski stan všeč; ampak da bi postal sam duhoven, tega pa ne morem; jaz bi ne spolnoval duhovskih dolžnostij, ker nimam najpotrebnejšega, — nimam vere.«

»Kaj praviš, Jožef?« vpraša vsa preplašena mati, in videlo se ji je, da kar verjeti ni mogla. Na Jožefovem obrazu je pa brala, da je res, kar je dejal. »Kaj si res zgubil vero? Oh, to ni mogoče, to ni mogoče!«

»Pač, ljuba mati, res je,« dejal je Jožef žalosten. »Čemu bi se vam lagal, da verujem, če pa res ne?«

»Ubogi otrok, povej mi, kako je vendar to, da si najedenkrat tak. Saj si bil vendar lanske počitnice tako veren in pobožen?«

»Da, takrat sem še veroval. Letos smo pa imeli profesorja R., ki nam je pri vsaki priložnosti pravil, da se vera ne vjema z naravoslovnimi vedami. Zdaj sem pa prepričan, da je vse le snov, in da Boga ni.«

»Otrok, izgubil si največji zaklad, ki sem ti ga dala,« dejala je Jožefova mati in pričela jokati. »Ko si bil še majhen, vedel si že tako dobro, kako se zavračajo taki krivi nauki. Tisoč razlogov je proti tvojim nazorom. Kako bi vendar mogla biti snov, mrtva prst, od vekomaj? Če še najmanjša šivanka ne nastane sama, ampak jo mora kdo narediti, ali je potem solnce samo nastalo, in pa toliko zvezd? Boga seveda ne vidimo, saj pa svoje duše tudi ne vidiš.«

»Nimam duše,« dé zamolklo Jožef.

»Torej tega tudi ne verjameš? Le nikar ne misli, da je vse tako res, kakor tisti učeni profesorji pravijo. Profesor Rokitansky na Dunaju je dejal, da ne verjame, da bi človek imel dušo, zato ker je že toliko mrličev razrezal in preiskal, pa duše še v nikomur ni našel! Saj je bil tudi dosti neumen, ker jo je po mrličih iskal! Duša je v živem telesu, kjer je sicer ne vidimo, pač pa vidimo njena dela.«

»Kar se ne vidi, to se težko dokaže.«

»Misliš?! No, torej, ali bi ti bilo všeč, ako bi ti kdo dejal, da živiš brez mislij, kakor živina.«

»Ne.«

»Torej praviš, da imaš misli; zdaj jih pa še pokaži, če jih moreš. — Vidiš, pokazati jih pa ne moreš, ker so duševne, ker se ne vidijo, prav tako, kakor tudi duše ne vidimo. Res imamo misli, res imamo dušo, tudi

Bog je res, spoznamo ga že po pameti, ko bi prav ne vedeli čudežev, ki jih pripoveduje evangelij. Jožef, oprimi se spet vere; kaj če nekateri učeni možje uče te čudne, krive nauke, pa pomisli, da jih je veliko, veliko več, kateri pa zagovarjajo našo sveto vero. Utaji se brž evangelij in čudeži, živi se morebiti tudi ložje brez vere, — kako boš pa umrl, če ne boš veroval, in kaj bo po smrti? Ta dvom, ki te muči, to je le skušnjava, ki jo moraš premagati, kakor vsako drugo. Pomisli, da ne moremo premagati skušnjav, če ne molimo, in pomisli, da je vera milost Božja; mōli toraj, da bi mogel premagati te dvome, da bi dosegel dušni mir in da ne bi bil vekomaj nesrečen. Oh, ubogaj, kar te uči tvoja mati!« In spet je začela jokati; toda Jožef je ni ubogal, verjel je le nevernemu profesorju R. in pa njegovim zabavljicam.

II.

Jožef Kralj ni šel v bogoslovje, ampak se je šel učiti naravoslovja na vseučilišče. Veliki duhovi sicer velikokrat iz veličastne narave spoznajo Stvarnika, pa Jožef ga ni. Še bolj nevéren je postal, ker so mu neverni učitelji še te ostanke vere zamorili, kar mu jih je ostalo. Morebiti bi se bil počasi še spreobrnil, toda učitelji so mu vedno sproti vtrjevali nevero. Mati je to videla, in dejalo ji je jako budo. Včasih je tudi opomnila Jožefa; pa ni rad govoril o tem. Jokaje ga je prosila, naj se spametuje; pa vse je bilo zastonj. Nekoliko težko pa mu je le dejalo to, da je mati toliko žalosti užila zavoljo njega. Na vse zadnje bi le rad ubogal mater, toda preveč je bil zadušil vero v svoji duši.

Postal je profesor in vse ga je čislalo zbog učenosti. Nekaj pa je le sklenil: Ni sicer hotel slaviti vsegamogočnost Božjo, tako pa tudi ni nikakor maral delati, kakor nekdanj profesor R., ki mu je s svojimi opazkami iztrgal vero. Videl je, kako reven je zdaj; kako je bil pa nekdanj srečen! To so bila srečna leta, ko je bil še jednega duha z materjo, ko je bil še zvest otrok Boga, katerega seveda sedaj ni hotel več poznati in priznati. — Take misli so ga navdajale, ko je najedenkrat zvedel, da mu je mati umrla. Ko je prišel domu, dejali so mu, da je mati umrla nagloma. Kmalu ko je zbolela, prosila je, da so jo prevideli; predno je umrla, naročila je še, naj povedo sinu, da naj ga ganejo materine solze, in naj se spreobrne.

»To je bila torej materina zadnja prošnja,« mislil si je Jožef. »Kako so vendar mati zeleli, da bi se spreobrnili! — O, ko bi le mogel!«

Šel je v izbo, kjer je mati ležala na mrtvaškem odru. Sama sta bila z materjo. V izbi je bilo tiho, kakor v grobu; le ura je dolgočasno tikala. Sredi izbe je ležala rajnica, katere prijazni obraz je upadel; v rokah je imela rožni venec.

Jožef je gledal mater kakor okamenel. A kmalu se mu ulijejo solze po licih. Kako mirno je počivala mati. Prestala je vse. Srce, ki ga je tako ljubilo, ne bije več. Zdaj je še-le spoznal, da ga ni nikdo bolj ljubil, kakor to srce; da ni nikdo tako skrbel zanj, kakor to srce. In zdaj je to srce mrzlo, tiho. — In ljubeznive oči

ki so ga varovale noč in dan, ki so jokale zanj, ki so ga tolikokrat tiho-resno opominjale, te oči so zaprte. Usta, ki so ljubeče poljubljala jedinega sina, ki so ga zmiraj opominjala, da naj živi vedno pošteno in čednostno, roke, ki so ga nosile, vodile, božale in kaznovale, — zdaj so mrzle in trde. — Vse, — vse je mrtvo!

Globoko je vzdihnil žalostni Jožef: mati! toda — nič odgovora. Sicer se je vselej veselo oglasila, zdaj pa ne več.

Zdaj je spoznal, kako ga je mati ljubila, kako mu je bila dobra. Ali ji je pa tudi hvaležen? Vsaka besedica, vsak pogled, vsaka najmanjša stvar, s katero je rajnico razžalil, vsega se je domislil, in zdelo se mu je kot huda tožba. Vedel je tudi, da je najbolj razžalil mater, ker je zatajil vero. Koliko je mati prejokala vsled tega, in to ga je peklo. Pokleknil je k mrtvaškemu odru, skril obraz v beli mrtvaški prt. Jokaje je zdihoval: »Kaj vas nikoli več ne bom videl, mati? Kaj res po smrti ni ničesar več? — Ne. Ob materinem mrtvaškem odru čutim, da sem zašel; je duša, je življenje po smrti, telo je le posoda, je le orodje neumrjoče duše. Čutim, da me navdiha spet tolažilna vera, ki presega vse človeške dvome! Mati, izprosile mi od Boga vero!»

Jožef je vstal. Poljubil je materi ustnice, ki vendar niso zastonj govorile. Zopet je bil veren mož. Odslej je skrbno čuval dragoceni zaklad svete vere. Česar mati ni dosegla v življenju, izpolnilo se ji je po smrti; tak vpliv ima do otrokovega srca.

Socijalni pogovori.

Prvi maj. Socijalisti so po raznih krajih proslavljali svoj praznik, a hudega ni bilo nič. Za splošno volivno pravico in za osemurno delavsko delo so se poganjali po shodih dopoldne, popoldne so pa — pili. Blizu 50 shodov je bilo na Dunaju. V Ljubljani ni bilo treba zavoljo 1. maja stavkovati ubogim obrtnim pomočnikom, ker jim je potres tako vzel delo. V Zagorju je rudniško vodstvo oprostilo ta dan delavce dela, toda tega dovoljenja so se poslužili samo rudokopi; drugi so delali. Dejala se je, da jih pojde do 900 na sveto Planino, slo jih je je pa samo kakih 200. Socijalni demokraciji se tudi tam počasi izpodmikujejo tla. —

Socijalni pregled. Stavka opekarških delavcev pri Dunaju se je poglela. Podjetniki so nekaj privolili. Ubogi 43letni delavec Fr. Urbanek, ki ga je dné 20. aprila žandar udaril s sabljo po glavi, je dné 3. maja umrl. Za njim žaluje vdova in štirje majhni otročiči. — Na Dol. Avstrijskem sta znameniti zadnji čas dve stavki predilniških delavcev: v Ginselsdorfu in v Potenbahu pri Najnkirhen-u. Dné 19. aprila so se v Ginselsdorfu poravnali. Vodstvo jim je zagotovilo 1. maja prost dan in nekoliko priboljšalo plačo. V Potenbaški tvornici stavkuje 96 delavcev in 116 delavk že od srede meseca sušca, zahtevajoč boljše plače. — Koncem prošlega meseca je imelo strokovno društvo nemških tkalcev in predilcev

in njim sorodnih delavcev v Šemnicu 9. redni občni zbor. Pooblastil se je glavni odbor, naj se potegne za boljše razmer delavcev, ki morajo po nekaterih krajih delati 14 — 16 ur na dan in služijo pri tem po 3.60 — 4.20 gld. na teden. Občni zbor se je tudi ustavil ženskam škodljivemu delu v svojem stroku. — Dné 22. in 23. aprila se je seslo v Hale 620 odposlancev 900 nemških rokodelskih zavez k posvetovanju. Sklenili so več resolucij, v katerih so med drugim zahtevali: prisilne zadruga in rokodelsko zbornico, sposobnostni dokaz, zakonito označenje pojmov tvornice in rokodelstva, omejitev kazenskega dela in odstranitev vojaških delavnic, prepoved krošnjarstva, odstranitev vzlasti častniških in uradniških konsumnih društev in skladišč i. t. d. — Kedaj bomo mogli poročati o avstrijskih, ali vsaj o slovenskih obrtnikih, da so se sešli v posvete svojemu propadajočemu stanu?

V Tarnovem v Galiciji so razkrili te dni grozne goljufije pri finančnih uradih. Sedem oseb so záprli. V Deni na Angleškem so plini ubili v premogokopu 13 delavcev. — Pred 14 dnevi je bilo v Pragi zatoženih 17 neodvisnih socialistov ali anarhistov, toda 16 jih je bilo oproščenih, samo jeden je dobil 15 mesecev težke ječe. — Upravno sodišče na Dunaju je pri neki pritožbi odločilo, da učiteljice nimajo volivne pravice.

Katoliški socialisti na Laškem. Laško kraljestvo je posebno razrito. Kmečkega stanu skorej ni več; delavce in obrtnike pa hudo tare — revščina in lakota. Katoliški možje so zato jeli organizovati ljudstvo, da bi mu pomagali. Vzlasti na Nemškem se je ustanovilo mnogo kat. kmečkih društev, ki imajo svoje posamne in škofijske posojilnice in hranilnice po Rajfajznovem načinu. Po celem Laškem jih je sedaj do 200. Vzbudil in osnoval jih je večinoma duhovnik Čeruti. Tudi gospodarška društva, v katerih si skupno nabavljajo kmetijske stroje, in vzajemne zavarovavnice proti toči in ognju so si ustanovili; napravili so si blagajne zoper nezgode, za bolnike, za onemogle delavce, za pogrebe; uredili so si lastna sodišča, ki razsojajo v prepirih gledé plače, raznih pogodb i. t. d. Ustanovili so mnogo kat. delavskih društev vzlasti v bergamski škofiji in pričeli so agitacijo, da se po zakonitem potu uredé žalostne socijalne razmere, da se preosnuje davek, da se napravijo zakoni v korist delavcem, obrtnikom in kmetom. — Laška vlada se boji teh društev. Pod vodstvom škofov se večkrat napravljajo shodi, koder se posvetujejo o vsem, kar bi moglo povspešiti katoliško socijalno organizacijo. Taki shodi so bili l. 1894 v Lodi-ju, Vičenci, Bergamu, Feltri in Genovi. Sveti Oče so jih posebej pohvalili in blagoslovili. Meseca svečana t. l. je bil tak velik socijalen shod v navzočnosti mnogih škofov. Predsedoval mu je profesor narodne ekonomije na vseučilišču v Pizi. — Ne dajmo se osramotiti od Lahov!

Ubogi ogerski kmetje. Od dné 5. — 16. marca je bilo 65 poljedelcev iz okolice hódmezevašarhelske pred sodiščem zatoženih zavoljo upora, hujskanja in nasilstva. Glavni zatoženec Kovač je dobil 5 let, 10 let izgube časti in 500 gld. denarne kazni. Za njim so bili nekateri obsojeni na dve leti, nekateri na leto dnij, ali nekaj mesecev. Vsega skupaj so dobili 34 let, 6 mesecev, 22 dnij. Vzrok

je bil ta le: Neznosne razmere tlačijo poljedelske delavce na Ogorskem. Večinoma morajo delati judovskim najemnikom velikih grajščin, katerih lastniki upravljajo najemnino z razuzdanim življenjem. Delo je tako slabo plačano, da delavska družina komaj zasluži 50 — 80 gld. na leto. S tem ji ni mogoče živeti. Ubogi ljudje so se jeli zbirati v društvih in si skušali pomagati. Imeli so svoj časopis in več javno dovoljenih knjižic v svoj poduk. Spomladi l. 1894 prihrumí komisija v stanovanje predsednika hódmezevaršahelskega društva Mihaela Kovača in mu pobere vse časopise in knjižice. Kovač zahteva pri gosposki svoje stvari nazaj; zato ga pa nabijejo, uklenejo in zapró. Obupna žena je jokaje prosila sodruštvenike pomoči. Zbrali so se v obilnem številu pred mestno hišo in zahtevali, naj se izpusti Kováč. Prišli so žandarji in — streljali na množico. Jednega kmetiča so do smrti ranili. Ljudje so zgrabili za kamenje in je lučali v hišo. S silo so jih razgnali žandarji, 165 so jih zaprli, a za nekoliko dnij jih je bilo 105 izpuščenih. Drugi so bili se le letos sojeni in obsojeni. — Ali more ostati srcé mirno po tacih dogodkih?

Drobtine.

Nedeljsko posvečevanje. Naš čas bi lahko ob kratkem tako-le opisali: Veliko revežev, malo bogatinov, nič zadovoljnosti. — Veliko razuzdancev, malo mlačnežev, skoraj nič krščanskega življenja. — To se posebno kaže glede nedelj in praznikov, za katere se svet tako malo meni. Že večkrat smo govorili o ti stvari in, če Bog da, bomo še. Danes pričbujemo o ti zadevi nastopne besede iz pisma priproste nam osebno neznane delavke: »Za kar se do Vas obračam je to: kar vam je gotovo znano, da tudi v Ljubljani je mnogo takih, ki ubozega delavca primorajo, da mora v nedeljo na delo, rekoč da je sila. Ako ne gre, ga pa odslove. Tako moramo Gospodov dan porabiti v dobiček gospodarju. Zato ni čudno, da je pravični Bog take praznike vzdignil svojo mogočno roko in nam pokazal, da on lahko v trenutju vse v prah zdrobi. Ali vsega tega ne pomislijo taki. Oni se sicer boje za svoje življenje in bogastvo, ali le težko jim je priti do pravega izpoznanja. In zato se obračam do vas. Pomagajte nam, če je mogoče, da bomo dali Bogu kar je božjega. Ko sem slišala, da pridejo naš svitli cesar v Ljubljano, sem ta namen naredila, da ko bi mi bilo dovoljeno stopiti pred Njih Veličanstvo, jaz bi druge milosti ne prosila, kakor to, da bi postave dali, da se v nedeljo in praznik vsako delo preneha, s katerim se dobri Bog žali. In če bi bila vslišana, je pa dovolj.« — — Lepe besede iz dobrega srca! Mi drugega ne želimo, nego da bi ta misel prešinjala tako živo srcé vsacega delavca, kakor to delavko. Če bi delavci, obrtniki in kmetje v svojem pravičnem boju najpreje se potegovali za pravice, ki pripadajo Bogu, bi dosegli brez dvojbe v najkrajšem času tudi svoje lastne pravice. Navedeno pismo izraža to najvažnejšo resnico. Ne število ljudi, ne telesna sila ne pomaga,

če ni božjega blagoslova. In tega ni, dokler družba in posamezniki zopet ne dajo Bogu, kar je božjega.

Darovi po potresu zadetim delavcem. »Za katol. delavsko društvo« oseba z namenom, da bi ji Bog plačal — 5 gld. V čast Mariji Devici — 15 gld. Č. g. Karol Schweitzer, kapelan v Waasenu na Štajerskem, predsednik kat. del. izobraževalnega društva v Donavicu 13 gl. 50 kr. (Zbirka pri občnem zboru.) — Č. g. K. Tekster, duhovni pastir na Colu 5 gld. Bog plačaj blagim dobrotnikom! Darovi so se že razdelili najpotrebnejšim!

Stavbeni delavci se sedaj v naših po potresu ponesrečenih krajih zelo potrebujejo. Ob ti priliki se živo čuti, kako potrebujemo po mestih urejenih delavskih posredovalnih uradov. Ubogim Lahom iz srca privoščimo zasluženi kruh. Vendar bi bilo pa v prvi vrsti poskrbeti za domače delavce — žagarje po hišah itd., da bi ne bili brez dela in zaslužka. Kakor pa čujemo, se je marsikje zahtevalo od domačinov, da morajo biti izučeni zidarji in se zato niso vsprejeli, dasi je ob takem času obilo težaškega dela. Tudi mi smo prepričani, da mora vsakdo po svojih močeh pomagati da se popravi grozna nesreča. Toda nesreča bo še hujša ako se revno ljubljansko prebivalstvo pomnoži s še revnejšimi delavci. Na vsak način je treba zanje poskrbeti, da se ne izcimi med njimi kaka bolezen vsled pomanjkanja stanovanj in redne hrane. Naravnost pa moramo reči, da je v teh razmerah tujemu delavcu s 70 ali 80 kr. na dan nemogoče se vzdrževati. Pomisliti se mora, da potrebujejo taki delavci, ki morajo poleg težkega dela, tudi prenašati slabo vreme na prostem, mnogo tečnejše hrane, če se hočejo vzdržati. V splošni blagor spada sedaj tudi skrb za došle delavce. Poleg mesta imajo v prvi vrsti to dolžnost stavbeni podjetniki.

Draginjske doklade. Razni uradi se dovolili uradnikom in služabnikom vsled potresa draginjske doklade. Temu prav odkritosrčno pritrjujemo. Kaj pa z delavci? Delavci morajo biti zadovoljni s svojim bornim zaslužkom od 80—90 kr. na dan. Morajo pa s tem živiti svoje družine. Dosedaj še nismo čuli, da bi bil kateri podjetnik, tudi stavbeni, priboljšal plače svojim delavcem. Kakor čujemo, računni neki tukajšnji stavbeni podjetnik strankam svoje delavce takole: Polir 5 gl., zidar laški 2·80 gl., zidar domači 2·50 gld., težak 1·80 gld. na dan. Če se pomisli da ima zidar k večjemu 1·40 kr. na dan, delavec pa 90 kr. na dan, potem je jasno, kedo ima od potresa draginjsko doklado v obrtu. Težko je v dnevih, kakoršni so sedaj v Ljubljani, govoriti v tem oziru odločno. Toda delavci, posebno stavbeni, bodite na straži! Iz zgoraj omenjenega se vidi popolna slika novodobnih podjetnikov ki dobivajo ogromne draginjske doklade od svojih delavcev.

Protestantje med Slovenci. Slovenci se lahko hvalimo, da smo v veri jedini. Katoliški veri smo ostali vedno zvesti. Kar je drugovercev med nami, so se kasneje priselili. Protestantje imajo v Ljubljani tempelj in župnišče, pastor stanuje v Ljubljani in hodi vsako drugo nedeljo v Celje, ki tudi spada v njegovo faro. Koncem l. 1894. je bilo v ljubljanskem mestu 151, na deželi po

Kranjskem pa 142 protestantov; v celjskem mestu jih je bilo 56, v okolici 70; vseh skupaj torej 419. Da so res po veliki večini priseljeni tujci se vidi odtod, ker je na Kranjskem od 368 protestantov z l. 1878 ostalo jih samo še 95, in od dolenještajerskih 154 samo še 34. Vsi drugi so prišli kesneje iskat k nam dela in kruha. In pastor teh par ljubljanskih protestantov je stal z dvema drugima protestantom ob vsprejemu cesarjevem v Ljubljani poleg mil. kneza in škofa, stolnega prošta dr. Klofutarja in stolnega dekana dr. H. pl. Paukerja. Nam se to zdi poniževalno in sramotilno za katoliško vero. Druzega ne rečemo nič.

Laž o sv. Očetu. Delavec (št 8.) prinaša v dopisu iz Žalca ta-le stavek: »Vsaj ima tudi papež pri židu Rotschildu denar vložen in si — — — misli — — : Denar je denar.« Že nebrojnokrat je bila ovržena ta laž, ki so si jo izmislili socijalisti, da bi ogrdili sv. Očeta, češ da drzé z judi in »Delavec« jo le še zopet pogreva. Listu, ki je očitno tajil Boga, se pač ni treba ozirati na poštenje, dobro mu je vsako orožje.

Tvorniške bolezni. Mnogo prej neznanih boleznij je nastalo s tvornicami. Tako so n. pr. žalostno znane bolezni na kosteh pri tistih delavcih, ki imajo kaj opraviti s fosforjem. O tem lahko povedó veliko strašnih vzgledov iz lastnega življenja tudi delavci v ljubljanski zveplenični tvornici. Ravno tako se je pokazalo, da se mnogim vrtivcem bisernice vname kostni mozeg in se prične gnojiti. Zadnje tako bolezen je našel profesor Rehn iz Frankfurta in jo pojasnil pri shodu zdravnikov v Berlinu (dne 17.—20. apr. 1895): Delavci v tvornicah za barve, ki imajo veliko opraviti s fuksinom, se prično tresti, imajo redne omotice in slabosti; in v mehuru se jim pokažejo nevarne oteklina, ki se dajo le težko odstraniti.

Novice. Sv. Oče so izdali lepo pismo angleškemu narodu, ki je v 16. stoletju po večini odpadel k protestantstvu, naj se povrne v naročje sv. katoliške cerkve. Med izobraženci se jih že sedaj vsako leto veliko izpreobrbe; govori se celo, da je kraljica Viktorija skrivna katoličanka. To pismo jih bo gotovo še mnogo več pridobilo resnici. — Blizu mesta Epinal-a na Francoskem so se pretrgali jezovi in voda je preplavila buzejsko dolino, uničila štiri vasi in nad 100 oseb potopila. Hudi mraz je tako poškodoval jezove, da niso več držali. — Med zdravniki se sedaj mnogo govori o novoiznajdenem pripomočku zoper raka. Nekateri francoski zdravniki poskušajo namreč to-le: Psu se vcepi rakovina in ko se je žival nalezla, mu izpuste kri. To kri potem sesirjeno cepijo bolniku, ki ima raka. Pravijo, da pomaga.

Čast vrlemu možu! Strahoviti potres velikonočne noči je podrl med drugim tudi čuvajnico pri železniškem mostu na močvirju med Borovnico in Ljubljano in jo prevrgel na šine. Priti je imel kmalu brzovlak iz Trsta. Čuvaj Pavlovič je pustil svojo družino in je hitel do prve čuvajnice, da je od ondot naznanil nesrečo. Vlak je bil rešen. Dne 7. t. m. mu je princ Hohenlohe, predsednik

južne železnice prinesel lepo denarno darilo. In pri ti priliki je dejal blagi požrtvovalni mož: »Zahvalim za darilo; opravljal bom še vedno svojo službo; samo to prosim, ne pozabite tistih dveh delavcev, ki sta mi pomagala, da smo spravili groblje s tira; tema dvema tudi kaj darujte!« — Princ je obljubil. — Glasnik kliče temu v ljubezni in zvestobi jednako junaškemu delavcu: Slava! Bog ga živi!

Županstvo gorenje Šiške prosi, naj popravimo drobtino, priobčeno v 10 št. Glasnika tako, da se glasi dotična prošnja županste v ljubljanske okolice, naj ne vsprejemajo delavcev in delavk s kmetov, samo za tobačno tvornico. Dotični odstavek v prošnji se glasi: »Stavimo iz navedenih vzrokov prevdano prošnjo, da bi visoki deželni zbor izposloval od vis. c. kr. vlade, da se ne bo toliko delavcev, osobito delavk sprejemalo v delo v c. kr. tobačni tovarni, da bo nam vsaj mogoče najeti poslov za naše kmetije.«

Zakaj ne moremo biti socijalni demokratje? Na to vprašanje odgovarjamo. Socijalni demokratje ne moremo biti: 1. zato ker nočemo odvreči vere svoje matere in svojega Boga, marveč hočemo ostati zvesti sinovi katoliške cerkve; 2. zato, ker nočemo sanjariti o splošni republiki, marveč hočemo s ponosom ostati vdani Avstriji in svojemu habsburškemu vladarju; 3. zato, ker nočemo zatajiti svoje slovenske krvi, marveč se hočemo vedno pokazati za svojo domovino vnete Slovence; 4. zato, ker ne verujemo v drugačen razvoj človeštva, nego je tisti razvoj, ki ga sklepa božja previdnost po svoji neskončni modrosti in po zasluženju ljudij; 5. zato, ker priznavamo, da je dolžnost vsacega poštenjaka, da zida in ne razdira, da popravlja in ne vničuje, da zdravi, koder more, in ne ugonablja; zato tudi zavračamo silo in surovost kot pripomoček k zboljšanju.

Pri gospodi. L. 1892-1894 je bila po raznih krajih na Ruskem velika revščina; lakota, povodnji, kolera in še druge nadloge so stiskale ubogo ljudstvo. Država je skušala pomagati. General Anenkov, ki je imel to v rokah, je pa od teh podpor obdržal zase poldrugi milijon rubljev. In brez dvojbe bodo še skušali potlačiti vso to zadevo, da bi ne omazali tako visocega gospoda. — Občinski odbor v Zofiji na Bolgarskem toži bivšega župana in tajnega ministra Petkova in merjevca Nočerova, ker sta vedoma goljufala mestno premoženje za več nego 80.000 frankov. — Dne 3. marca je prišel na Dunaju na kant judovski trgovec Adolf Kraus z zlatinami in dragimi kameni. Dolga ima — 80.000 gld.

Pariški socijalisti so si napravili veliki petek bogokletno pojedino, da bi pokazali vse svoje sovraštvo do Kristusa in njegove vere. Jedli so, pili in plesali do jutra in z maškarami posnemali katoliške obrede in delo odrešenja. Surovosti, nepopisnih nesramnostij in bogokletstev je bilo neštivilno pri ti grozni veselici, katere deležniki morejo biti le satani v človeški podobi.

Prihodnja številka Glasnika izide 22. maja.